

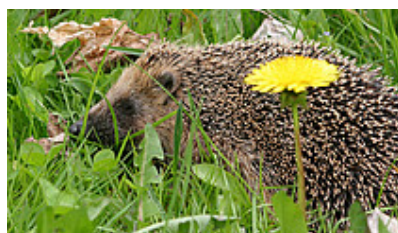
Macrofaunanieuwsmail 113, 17 februari 2014

Beste lezers,

Een kleine wintereditie van de macrofaunanieuwsmail met soortbeschrijvingen en een oproep.

En de lente is al een beetje begonnen.....

*Als je wat ziet, hoort of leest, Stuur je berichten naar **macrofauna@rws.nl**.*

Alle verschenen nummers van de macrofaunanieuwsmail zijn nog te downloaden via de helpdeskwater site. Daarnaast is het mogelijk om vanaf nummer 100 te **zoeken op trefwoorden**. Hiervoor dank aan Nynke Westra van de Helpdesk water:

<http://www.helpdeskwater.nl/onderwerpen/monitoring/ecologie/macrofaunanieuws>

Is uw email adres gewijzigd.....geef het ook even door aan macrofauna@rws.nl

Myra Swarte

In dit nummer:

Determinatiekenmerken van Stempellinabausei (Kieffer, 1911).	2
Oproep voor bodemhapper	3
De nympe van Micronecta griseola	4
Determinatieproblemedag 2013 bij Groot Salland een succes!	5
TWN: nieuwe hoofdgroep voor Echinodermata [ECHIN].....	6

Determinatiekenmerken van Stempellinabausei (Kieffer, 1911).

Hans Hop

In 2011 is een vertaling van de Stempellina-tabel in Pankratova (1983) verschenen in de Macrofauna Nieuwsmail 97. Daarbij werden ook enkele foto's en beschrijvingen van enkele Nederlandse vondsten getoond. (Boonstra et al., 2011).

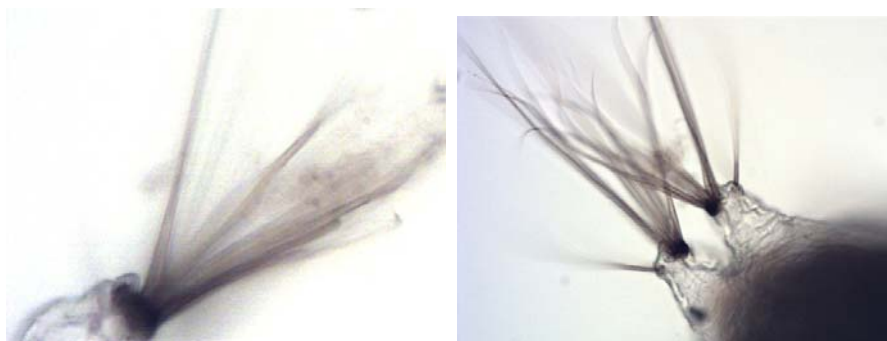
In de Sallandse weteringen werden op diverse plaatsen larven aangetroffen met een kleine zwarte doorn of in ieder geval een duidelijke zwarte verkleuring van de bovenkant van de pre- anale borsteldrager. Dit maakt het verwarrend om Stempellina bausei en S. subglabripennis met bovengenoemde tabel van elkaar te onderscheiden.

Citaat tabel:

6 (7) Theca (***) achter clypeaalsetae sterk verhoogd. Pre-anale borsteldrager aan de bovenkant van de binnenzijde met een korte gitzwarte doorn. **S. subglabripennis**

7 (6) Theca achter clypeaalsetae niet verhoogd. Pre-anale borsteldrager aan de bovenkant van de binnenzijde zonder gitzwarte doorn. **S. bausei**

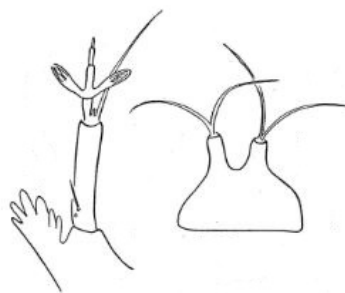
Na de vondst van Stempellina bausei poppen (gedetermineerd met Langton 1991) samen met een groot aantal larven en prepupae bleek dat alle larven een zwarte doornetje op de bovenkant van de pre-anale borsteldrager hadden. De theca van deze larven was licht verhoogd. Het lijkt op een laag ringetje waaruit de clypeaalsetae komen.

Pre anale borsteldragers S. Bausei

Theca met clypeaalsetae S. bausei

Antenne en theca S. subglabripennis (Shilova)

Door Olav Duijts is bevestigd dat de Stempellina larven die in het nieuwsmail artikel genoemd worden kleine zwarte doorns op de pre anale borsteldragers hadden. Ook in Twente worden larven met zwarte doorns en de ringvormige theca aangetroffen. Het ontbreken van de zwarte doorns lijkt dus niet op te gaan voor Nederlands materiaal. De larven van S. subglabripennis moeten een sterk verhoogde theca hebben. Een plaatje hiervan wordt gegeven door Shilova. Of deze larven al in Nederland zijn aangetroffen weet ik niet, maar ik hoor graag van deze vondsten.

Referenties

- H. Boonstra, R. Wiggers, O. Duijts, H. Cuppen, T. van Haaren, D. Tempelman & G. Wolters (2011). Bijzondere macrofaunasoorten aangetroffen in 2010 binnen het meetnet van Waterschap Regge en Dinkel. Macrofauna-nieuwsbrief 97: 4-11.
- Langton, P. H. (1991): Chironomidae exuviae, A key to pupal exuviae of the West Palaearctic Region. Huntingdon.
- Панкратова, В.Я. (1983). Личинки и куколки комаров подсемейства Chironomidae фауны СССР (Diptera, Chironomidae = Tendipedidae). Академия наук СССР. Leningrad, 295p.
- Шилова, А.И. (1976). Хирономидырыбинского водохранилища. Издательство наука. Leningrad, 252 p.

David Tempelman wordt bedankt voor de literatuur en Olaf Duijts voor het nakijken van de kenmerken.

hhop@aqualysis.nl

Aqualysis waterlaboratorium
Dokter van Thienenweg 1, 8025 AL Zwolle
Postbus 12, 8000 AA Zwolle
T. (038) 455 67 30

Oproep voor bodemhapper

Dag allen,

Van een collega uit Duitsland kreeg ik de vraag of ik een bodemhapper te koop weet. Zelf beschik ik hier niet over, vandaar mijn vraag: **Heeft iemand van jullie er nog een over?**

Alvast hartelijk dank voor het meedenken.

Groetjes,
Henk Vallenduuk
buro.vallenduuk@home.nl

De nympe van *Micronecta griseola*

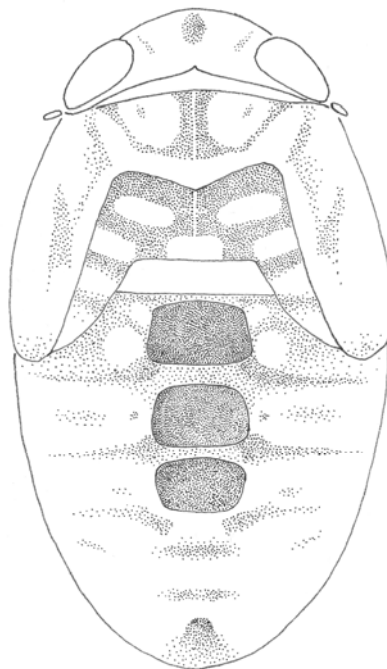
De nympe van *Micronecta griseola* lijkt nog onbeschreven te zijn. In macrofaunanieuwsbrief 88 beschreef David Tempelman de verschillen tussen de nymphen van drie soorten *Micronecta*, maar *M. griseola* ontbrak toen nog. Deze is nu ook boven water.

Ik heb een vijfde instar van de Roer fietsbrug (gevangen op 16 Mei 2011 door Moniek Korsten en Barend van Maanen, samen met elf adulten). Dit moet wel *M. griseola* zijn, want op *M. scholtzi* of *M. minutissima* lijkt hij niet, en *M. poweri* komt er niet voor.

Hij lijkt echter behoorlijk op de nympe van *M. poweri*. Ik heb alleen kunnen vergelijken met een *M. poweri* uit Ierland. Deze lijkt sprekend, hij is alleen wat donkerder maar het is wel duidelijk dat dat geen goed kenmerk is, want de *M. poweri* die staan afgebeeld in de hierboven genoemde macrofaunanieuwsbrief zijn al minder donker.

Het kleurpatroon van *M. griseola* is dus in grote lijnen gelijk aan dat van *M. poweri*, zoals de lezer zelf kan zien. Wie mijn tekening vergelijkt met de foto van David moet nog even goed oppassen, want de foto is van een levend exemplaar en mijn tekening van een geconserveerde. Ook levende *M. griseola* hebben wat rode streepjes hier en daar, maar in alcohol verdwijnen deze snel. Er zijn op zich wel verschillen te zien, vooral op het metanotum. Het is verleidelijk deze allemaal te gaan opsommen en te doen alsof iedereen ze daarmee kan gaan determineren, maar dat lijkt me niet zinvol, zolang er niet meer bekend is over de variatie van beide soorten. De conclusie moet dus zijn dat de nymphen van *M. poweri* en *M. griseola* voorlopig niet betrouwbaar van elkaar te scheiden zijn. Het goede nieuws is echter dat *Micronecta griseola* niet met *M. scholtzi* of *M. minutissima* te verwarren is, dus deze twee soorten kunnen nu met grotere zekerheid op naam worden gebracht.

Andre van Nieuwenhuijzen
Adviesburo Haliplus
andre@haliplus.eu

Determinatieproblemedag 2013 bij Groot Salland een succes!

Op 17 december jongsleden was het een drukke bedoening op het hydrobiologisch lab op het hoofdkantoor van Groot Salland. Daar waar normaal 6 hydrobiologen op één kamer zitten, waren het er ineens 21!

Sinds twee jaar organiseert het team hydrobiologie, dat sinds 1 januari niet meer onder Waterschap Groot Salland valt, maar onderdeel is geworden van het Waterschapslaboratorium Aqualysis, een landelijke determinatieproblemedag. De determinatieproblemedag in 2012 was al een succes met 8 (externe) deelnemers, maar dat een jaar later het aantal aanmeldingen meer dan verdubbelde, dat hadden we niet verwacht. Deelnemende partijen waren o.a. biologische laboratoria van en voor de waterschappen en een aantal adviesbureaus.

Op zes verschillende werkplekken werden in groepjes probleemgevallen behandeld. Veelal ging het de interpretatie van kenmerken van soorten die sterk op elkaar lijken, en controle van bijzondere soorten. Naast het vergelijken van oude en nieuwe literatuur werd ook door diverse collega's dankbaar gebruik gemaakt van de mogelijkheid om in onze referentiecollectie te kijken. Zo konden soorten die in eigen onderzoeksgebieden niet voorkomen toch worden bestudeerd. Tot slot heeft Cor van de Sande van Stichting Waterproef een presentatie verzorgd over de snuitkevers (*Curculionidae*) die in watermonsters aangetroffen kunnen worden. Met behulp van een camera op een binoculair konden soorten uit de referentiecollectie van Cor goed op een computerscherm worden bestudeerd. Al met al een zeer geslaagde en gezellige dag met zoveel collega's op bezoek. Er is een hoop gediscussieerd en besproken, een hoop probleemgevallen zijn opgelost en diverse referentiecollecties zijn weer een aantal soorten rijker.

We kijken uit naar de volgende determinatieproblemedag!

Team Hydrobiologie

Hans Hop
Rob Heusinkveld
Johan Mulder
Eveline Stegeman-Broos
Dolf Venema
Eelke Schoppers

TWN: nieuwe hoofdgroep voor Echinodermata [ECHIN]

Binnen de TWN Macro-evertebraten zijn er verschillende hoofdgroepen die elk te selecteren zijn.

<http://www.aquo.nl/tools/twn-lijst/>

Eén van deze hoofdgroepen is een verzamelgroep, Marien overig. Hierin zaten ook de stekelhuidigen.

Er zijn nu zoveel soorten in de Nederlandse wateren aangetroffen dat er besloten is deze apart in een groep te plaatsen de Echinodermata [ECHIN].

Zo is deze groep nu apart te selecteren.

In 2013 zijn er in totaal totaal 461 taxa toegevoegd dan wel gewijzigd en daarbij 27 literatuurreferenties toegevoegd.

Met vriendelijke groet,

Myra Swarte

Laboratorium Hydrobiologie
Rijkswaterstaat Centrale Informatievoorziening
Postbus 17, 8200 AA Lelystad

Einde macrofaunanieuwsbrief 113